

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A Visegrádi Négyek és a vadászat

Szerző:

dr. Makay-Beró Henrietta

vadászati és kriminalisztikai szakjogász

Pécs, 2020. december 4.

I. Bevezetés

Az emberiség életét, mindennapjait már a kezdetektől kíséri a legősibb tevékenységek egyike, a vadászat. Kezdetekben az élelemszerzés egyik módja volt, ugyanakkor mára ez a szerep háttérbe szorult, amellyel párhuzamosan fokozatosan formálódott a tevékenység sport jellege. A mai modern megközelítésben a vadászat sport, amelyre nagy erővel hatnak a nemzetközi egyezmények, az Európai Unió direktívák is. Egyes országok vadászati hagyományi egymásra mély hatást gyakorolnak, és a közös gyökerekkel rendelkezők a nemzetközi szinten való együttes fellépése is mindig nagyobb hatékonyságot mutat.

A Visegrádi Négyek, vagy V4-ek, amelynek tagjai Magyarország mellett Szlovákia, Csehország és Lengyelország, együttműködése egy olyan gazdasági, diplomáciai és politikai platform, amely szorosabbá fűzi ezen országok közötti kapcsolatokat és hatékonyabb érdekképviseletet biztosít a nemzetközi fórumokon. A V4-ek nemzetközi szinten többször léptek fel közösen a természetvédelem terén is, vadászati kultúrájuk a természet -és környezetvédelem elvárásai mentén, a hasonló környezeti és természeti adottságaiknak köszönhetően azonos táptalajon fejlődik.

Tekintettel arra, hogy vadászati hagyományok és szabályozások jogi összevetése ez idáig nem történt meg, törekszem az egyes országok vadászati életének bemutatására. Ez nemcsak a vadászati turizmus révén külföldi vadászatot tervezők számára lehet hasznos, hanem a vadászattal, vadgazdálkodással, a vadászat jogával foglalkozók számára is. A V4-ek tagállami szabályozásának bemutatását a magyar vadászati joggal tételesen összevetve mutatom be a vad védelméről, a vadgazdálkodásról és a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (továbbiakban Vtv.) rendelkezései mentén.

II. A V4-ek vadászati előírásainak összevetése

A Visegrádi Négyek vadászati jogát a magyar joghoz való kapcsolódásuk alapján, a magyar jogi előírásokkal párhuzamosan mutatom be.

1. Vadászat Szlovákiában

Szlovákia vadban gazdag ország. Jelenleg 1 778 vadászterületet tartanak nyilván. Az átlagos vadászterület nagysága 2 498 hektár.¹ A vadászat és az ahhoz kötődő turizmusból származó erdészeti jövedelmek 2017-ben megközelítették a 92 millió Eurót a Szlovák Pénzügyminisztérium adatai szerint.² Szlovákiában a vadászat egyre felkapottabb, 2014-ben még csak mintegy 55 000³ vadászt tartottak nyilván, amely 4 év alatt több mint 61 000 főre nőtt.

A vadászat alapvető szabályait a 274/2009 Z.z. Zákon a pol'ovnictve⁴, azaz a vadászatról szóló törvényben leheljük fel, amely 84. §-ból áll. A szlovák szabályok jelentős hasonlóságot mutatnak a hazai szabályozással. A vadászat alatt a vadon élő állatoknak, mint természeti erőforrásnak és a természetes ökoszisztéma részének fenntartható, racionális, céltudatos kezelésére és felhasználására irányuló tevékenységek összességét értik, amely a kulturális örökség része és hozzájárul a környezet megteremtéséhez és védelméhez. A vadászterület csak akkor hozható létre, ha azon a nagyvadfajok természeti adottságaiknak megfelelően tarthatók, tehát a természetes táplálkozás, a szaporodási és mozgásfeltételei, békéje és nyugalma adott a vadnak. A vadászterületek létrehozásnak engedélyezési eljárása a járási hivatalok hatásköre. Legkisebb egysége apróvadfajos és őzvasdas területeken 1 000 hektár, míg egyéb nagyvadfajos területeken 2 000 hektár. A vadászterület így a magyar területeken található vadászterületeknél - amelyeknek legalább 3000 hektárnak kell lennie- jóval kisebb, még akkor is, ha a magyar szabályozásban biztosított 500 hektáros eltérési lehetőséget is figyelembe vesszük.⁵ A vadászat joga a magyar joggal a földtulajdon része, a vad állami tulajdon, amelyen elejtéssel, elfogással lehet

¹ Lásd a Szlovák Köztársaság Mezőgazdasági-és Vidékfejlesztési Minisztérium hivatalos oldalán <https://www.mpsr.sk/en/index.php?navID=30> letöltés ideje:2020.11.02.

² Ministry of Finance of the Slovak Republic and the Ministry of Agriculture and Rural Development of the Slovak Republic Agriculture and Rural Development: Spending Review Final Report 2019 <https://www.mpsr.sk/en/index.php?navID=7&id=74> Letöltés ideje: 2020.11.02.

³ Friedrich *Reimoser* and Susanne *Reimoser*: Long-term trends of hunting bags and wildlife populations in Central Europe Beiträage zur Jagd - und Wildforschung Bd, 41 Halle 2016 31.o.

⁴ Lásd in <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-274> letöltés ideje:2020.11.01.

⁵ Lásd Vtv. 8. § (1) bekezdése, valamint a Vtv.19. § (3) bekezdése.

tulajdonjogot szerezni.⁶ A földtulajdonosok közössége gyakorolhatja a vadászatot, vagy azt bérbe adhatja vadásztársaságoknak 10, illetve nagyvadas területeket 15 évre. A haszonbérleti idő a magyar jogban nem konkrétan meghatározott, lehet ennél hosszabb és rövidebb is, de legfeljebb a 2036-os vadászati idény végéig, azaz 2037. február 28-áig szólhat.⁷ A jogszabály a magyarhoz hasonlóan ismeri a vadaskert, vadaspark és vadfarmhoz hasonló létesítményeket, mint pl. a fácánoskertet, amelynek engedélyezési és ellenőrzési feladatai szintén a magyar szabályozással egyezően a közigazgatási hatóság, pontosabban a járási hivatal hatósági feladata. A szlovák szabályok ugyanúgy ismerik a vadászati vezető, a hivatásos vadász, a vadász beírókönyv fogalmát, mint a hazai szabályozás. Ezen előírások szerint 500 hektáronként 1-1 hivatásos vadászt kell alkalmazni. Ebben a kérdésben a szlovák szabályozás szigorúbb előírásokat tartalmaz, mint a hazai. Magyarországon vadászterületeként elegendő egy fő hivatásos vadászt alkalmazni azzal a kitételrel, hogy ha a vadászterület nagysága meghaladja a 4000 hektárt, akkor minden megkezdett négyezer hektáronként 1-1 főt kell alkalmazni.⁸ A hivatásos vadászok engedélyezési és ellenőrzési eljárása is a járási hivatalokhoz tartoznak. A törvény meghatározza a tiltott vadászati eszközöket és módokat azzal, hogy a kiszabható büntetés felső határa akár 15 000 euróra is rúghat. Ez igen szigorú szankciónak számít nemzetközi összehasonlításban is. A szlovák jog szabályozza a vadgazdálkodási kérdéseket is, a magyar vadgazdálkodási tervhez hasonlóan vadtenyésztési és vadászati tervek készítését írja elő. A vadászat itt is, mint hazánkban, az agráriumért felelős minisztériumhoz tartozik, amely együtt működik a természetvédelemért felelős minisztériummal a vad- és élőhelyének védelme érdekében. Épp úgy, mint országunkban, a vadászok érdekképviselőjét a kamara látja el. A Szlovák Vadászkomorában⁹ a tagság minden vadász számára kötelező. Vadásszá válás szabályai azonban már jelentősen eltérnek a hazai szabályozástól. Szlovákiában vadász 16. év feletti személy lehet, aki vadászvizsgát tett. A vizsgát a kamara szervezi. Vadászni csak érvényes vadászjegy birtokában lehet, amely szólhat 1 hétre, 1 hónapra, 1, 5 vagy 10 évre. Szlovák állampolgár számára, aki a 62. életévét betöltötte, a vadászjegy határozatlan időre szól. Vadászjegy szükséges a külföldiek számára is, akik számára a külügyekkel foglalkozó minisztérium állítja ki az engedélyt. Ezzel szemben Magyarországon vadászni csak 18. életév betöltését követően, sikeres vadászvizsgával, fegyvertartási engedéllyel lehet. A vadászjegyet a kamara állítja ki, de azt évente meg kell újítani. A külföldiek számára pedig vadászati engedélyt kell kiállítani, amely

⁶ Lásd Vtv. 3., 9., 10. §§-ai.

⁷ Lásd Vtv. 17. § (3) bekezdése.

⁸ Lásd Vtv. 50. § (3) bekezdése.

⁹ Slovenská Pol'ovnícka Komora in <https://polovnickakomora.sk/sk/> leöltés ideje: 2020.11.07.

legfeljebb 1 évre szólhat, tehát 1 évig terjedően bármennyi időre kiállítható, viszont szigorúan csak 18. életév feletti számára adható ki.¹⁰ Amennyiben a kérelmező saját joga szerint már vadász és vadászati cselekményt folytathat, de nem töltötte be a 18. életévét, Magyarországon vadászati engedélyt nem kaphat, vadászni nem vadászhat.¹¹

A Szlovák Vadászkamara rendhagyó módon létre hozta a Vadászati és Vadfejlesztési Alapot amelynek célja, hogy szakmai tanácsadással, tájékoztatással, ingyenes pályázati figyelő rendszerrel támogassa a helyi vadászterületek vadászati közösségeit.¹²

2. Vadászat Lengyelországban

Lengyelország vadászati adottságai kiválóak, azonban a mezőgazdaság térhódításával párhuzamosan csökkenő tendenciát mutat az erdőállomány. Ennek megfordítására tett kísérletek beindítója az EU-s csatlakozással felélénkülő vadászati turizmus.¹³

2018-ban 126 583 vadászt tartottak nyilván Lengyelországban. Számuk évről évre gyarapszik, évente mintegy 4 000 új egyesületi tagot tartanak nyilván.¹⁴ A Lengyel Vadászszövetség jelenleg 128 500 vadász tagot számlál.¹⁵

A szlovák és a magyar szabályoktól eltérő jogfelfogást követ a legyen vadászati törvény¹⁶. A jogszabály 11 fejezetből és 64 cikkből áll. E szerint a vadászat nem más, mint a környezetvédelem része, a vadon élő állatok védelme és ökológiai kezelése a mezőgazdaságra, a halászatra és az erdőgazdálkodásra figyelemmel. A vadászat itt is a mezőgazdasággal foglalkozó miniszter hatásköre, aki egyes kérdésekben egyeztet a természetvédelemért felelős miniszterrel (pl. vadászható fajok

¹⁰ Lásd Vtv. 61.61. §§-ai.

¹¹ Itt jegyzem meg, hogy a vadászati engedélyt is a kamara állítja ki Magyarországon.

¹² Fond rozvoja a zvelad'ovania polovnictva in <https://polovnickakomora.sk/sk/clenstvo-v-spk/fond-rozvoja-a-zveladovania-polovnictva/1913-fond-rozvoja-a-zveladovania-polovnictva.html> letöltés ideje: 2020.11.07.

¹³ Lesław Łabudzki, Robert Kamieniarz, Grzegorz Górecki, Jacek Skubis, Anna Wierzbicka: Hunting in Poland as part of the sustained development of rural areas Folia Forestalia Polonica, series A, 2009, Vol. 51(1) Department of Game Management and Forest Protection, August Cieszkowski Agricultural University, Poznań 85.o.

¹⁴ Małgorzata Krokowska-Paluszak, Adrian Łukowski, Anna Wierzbicka, Arkadiusz Gruchała, Jacek Sagan, Maciej Skorupski: Attitudes towards hunting in Polish society and the related impacts of hunting experience, socialisation and social networks European Journal of Wildlife Research (2020) 66:73 DOI: 10.1007/s10344-020-01410-0 2020 Springer Nature Switzerland 2020, 73.o.

¹⁵ Polski Związek Łowiecki in <https://www.pzlow.pl/> letöltés ideje:2020.11.06.

¹⁶ Dz. U. 1995 Nr 147 poz. 713 U S T AWA z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie lásd in. <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19951470713&type=3> letöltés ideje: 2020.11.02.

listájának meghatározása). Érdekes, hogy a vadászati hatósági feladatokat a környezetvédelemért felelős miniszter és a vajdasági önkormányzatok gyakorolnak azzal, hogy egyes ellenőrzési funkciókat az erdészeti őrök látják el. A vadak, mint nemzeti kincsek, az állam tulajdonai. Vadászati tevékenységet folytatni éves vadászati terv és hosszú távú tenyésztési terv alapján vadásztársaságoknak lehetséges. A vadászati év Lengyelországban április 1-től március 31-ig szól ellentétben hazánkkal, ahol március 1-től február utolsó napjáig, tehát 28-áig vagy 29-éig terjed az év. Lengyelországban is ismert a zárt téri vadtartás intézménye. A vadászterület legkisebb mérete hazánk jogához hasonlóan 3 000 hektár. A föld tulajdonosa nem vadászhat a saját földjén, csak ha vadászvizsgával rendelkezik és tagja a Lengyel Vadászszövetségnek, viszont a földtulajdonos tiltakozását fejezheti ki a területén történő vadászattal szemben. A tiltakozás jogintézménye a magyar jogtól teljesen idegen, viszont más európai országokban, mint pl. Franciaországban és az Egyesült Királyságban jól ismert lehetőség. Vadászni csak sikeres vadászvizsga letételét követően és 1 éves vadászklubbi vagy vadtenyésztő központbeli szakmai gyakorlat után a Lengyel Vadászszövetség tagjaként lehet, ugyanis minden földterület felett a vadászati jogot a szövetség gyakorolja, aki azt bérbeadás útján nyilvános pályázat keretében hasznosítja. A vadásztársaságok klubok formájában működnek. A klub megalakításához legalább 10 tag szükséges. A vajdasági önkormányzatok munkáját egyenruhás vadászati őrök segítik, akik Állami Vadászőrséget formálnak. Feladatuk a vadvédelem, az orrvadászat és a vadászterületen elkövetett egyéb bűncselekmények elleni fellépés, valamint a vadon élő állatok és származékainak kereskedelmének ellenőrzése. Az erdészeti őrök felé pedig le kell jelenteni a hajtóvadászatokat a tervezett időpont előtt legalább 14 nappal.

Ezekből a szabályokból is jól látható, hogy vannak hasonlóságot mutató rendelkezések a magyar szabályozással, mint a pl. a vadászterület nagysága, a hivatásos vadászok, vadászati őrök szerepe, de alapvetően a szervezeti és személyi kvalifikációs előírások eltérnek a közigazgatási hagyományok különbözősége miatt.

3. Vadászat Csehország

Csehországban 2018-ban 90.000 vadászt tartottak nyilván.¹⁷ A vadászattal a 2001-ben elfogadott 10 fejezetből és 71. §-ból álló a vadászatról szóló törvény foglalkozik.¹⁸ Maga a törvény mind tartalmában mind szerkezetében nagyfokú hasonlóságot mutat a magyar rendelkezésekkel. A cseh jogban a vadászat alatt a vadon élő állatokkal kapcsolatban a természetben az ökoszisztéma részeként végzett tevékenységek összességét értik, valamint olyan egyesületi tevékenységeket, amelyek célja a vadászati hagyományok és szokások fenntartása és fejlesztése a cseh nemzeti kulturális örökség részeként. Vadászterület alatt az állami vadászati igazgatási szerv határozatában meghatározott egy vagy több tulajdonos folyamatos vadászterületének összességét értik, amelyben a vadászati jog gyakorlásának feltételei a törvény alapján fennállnak. A vadászati jog jogosultja magán földterületeken a tulajdonos vagy a haszonbérlet, míg állami területeken az állam. A vad védelmének megsértése esetén az állatvédelmi hatóság jár el. A vad védelme mindenki kötelessége. A cseh jogban a tiltott vadászati eszközök és módok meghatározása nagymértékben hasonlít a magyar szabályozásra. Az állami vadászati igazgatási szerv az állatvédelmi rendőrséggel együttműködik az ellenőrzések tekintetében. A vadászatra jogosult minden megkezdett 500 hektáronként vadászati örököt jelöl ki, akiket a vadászati igazgatási szerv képez és engedélyez, róluk hiteles nyilvántartást vezet. a vadászati örök igazolvánnyal rendelkeznek és joguk van igazoltatni a vadászterületeken tartózkodókat és velük szemben intézkedést foganatosítani. Jogsértés esetén kötelesek a területileg illetékes vadászati igazgatási szervet értesíteni. Érdekes új szabályozási rendelkezés az, hogy a vadászterület legkisebb nagyságát főszabály szerint 50 hektárban határozták meg, külön rögzített kivételes esetekben pedig 500 hektárban. A vadászterületek kialakításának engedélyezése és azokról való nyilvántartás vezetése is hatósági feladat. Vadászterületen bérlő a vadászegyesület lehet, amelynek alapításához itt is 10 fő szükséges. A bérlet 10 évre szól, azt a vadászati hatóság engedélyezi, a bérlőkről pedig közhiteles nyilvántartást vezet. Az állami tulajdonban lévő földterületek feletti vadászati jogot nyilvános pályáztatás útján adják bérbe. A vadászatot itt is tervszerű vadgazdálkodás mentén kell gyakorolni. Évente állománybecslést kell végezni. Ezeket több egyéb feladat mellett a hivatásos vadász készíti el. A vadgazdálkodási tervet a vadászati hatóság hagyja jóvá és annak mentén ellenőrzéseket folytat. Vadászni csak érvényes vadászjeggyel lehet. Vadászjegyet 16. életév betöltését követően sikeres vadászvizsga letételét követően lehet kiváltani amennyiben az erkölcsi feddhetetlenség is

¹⁷ Deutscher Jagdverband, Handbuch Jagd 2020 vereinigung der deutschen Landesjagdverbände für den Schutz von Wild, Jagd und Natur Berlin 2020 766 o., 710-711.o.

¹⁸ Zákon č. 449/2001 Sb. Zákon o myslivosti in <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-449> letöltés ideje: 2020.11.03.

bizonyított. A külföldiek vadászata is biztosított, számukra is vadászjegyet kell váltani, amely szólhat 1, 5, vagy 30 napra, 6 vagy 12 hónapra. A vadászat a Földművelésügyi Minisztériumhoz tartozik, amely egyes kérdésekben együtt működik a Környezetvédelmi Minisztériummal. Vadászati hatósági feladatokat a minisztérium, illetve annak területi közigazgatási szervei látnak el. Delegált jogkörben pedig a régiók közigazgatási szervei és a helyi önkormányzatok járnak el, így pl. a zárttéri vadtartás engedélyezése, ellenőrzése, ragadozó vadállatok vadászára kilövési engedélyek adása, vadkárbecslési eljárások.¹⁹ A közigazgatási eljárásra a közigazgatási kódex szabályait kell alkalmazni. Ez a vadászati jogi és közigazgatási kapcsolat is egyezik a magyar joggyakorlattal. Érdekes, bár az európai kontinensen nem egyedi jogtechnikai megoldás, hogy a vadászattal összefüggő bűncselekményeket a vadászati törvény szabályozza. A büntetés itt is jelentős súllyal bír, az akár 30 000 cseh koronára is rúghat.

Itt is találunk érdekképviselői szervezetet. 1923 óta foglalkozik a cseh, morva és sziléziai vadászok érdekképviselőivel a Cseh-Morva Vadász Egyesület. Jelenleg 60 000 tagja van.²⁰ A tagság nem kötelező, de erősen ajánlott.

III. Záró gondolatok, összegzés

Mint ahogy az egyes V4-ek tagállami szabályozásának bemutatásában láttuk, a közös vadászati gyökerek számos pontot tetten érhetőek. Ugyan a lengyel szabályozás rendhagyó jogi utat választott, de az alapvető fogalmak, fogalmi egységek, szervezetek és személyek minden államban jól körülhatárolható sok metszéspontot felölelő szabályozásban manifesztálódnak. A közös pontok, a közös alapok pedig lehetővé teszik a közös fellépést a természetvédelem és a környezetvédelem terén is, hiszen a vadászat az a tevékenység, amely több mint vadúzás, az Széchenyi Zsigmond szavaival élve jóval több erdőzűgás.²¹

¹⁹ Itt jegyzem meg, hogy Magyarországon kizárólag a vadkárbecslési eljárások tartoznak a helyi önkormányzatok hatáskörébe. Egyéb esetekben engedélyező hatóság a vadászati hatóság. A helyi önkormányzatok állománygyerítési vadászat iránti kérelmet önállóan is előterjeszhetnek a vadászati hatóságnál.

²⁰ Českomoravská myslivecká jednota <https://www.cmmj.cz/> letöltés ideje: 2020.11.07.

²¹ Széchenyi Zsigmondtól származó híres idézet után, amely így hangzik: „A vadászat: vadúzás és erdőzűgás, de több erdőzűgás.”

Felhasznált Irodalom:

- Friedrich *Reimoser* and Susanne *Reimoser*: Long-term trends of hunting bags and wildlife populations in Central Europe Beiträge zur Jagd - und Wildforschung Bd, 41 Halle 2016 31.o.

- Deutscher Jagdverband, Handbuch Jagd 2020 vereinigung der deutschen Landesjagdverbände für den Schutz von Wild, Jagd und Natur Berlin 2020 766 o., 710-711.o.
- Lesław Łabudzki, Robert Kamieniarz, Grzegorz Górecki, Jacek Skubis, Anna Wierzbicka: Hunting in Poland as part of the sustained development of rural areas Folia Forestalia Polonica, series A, 2009, Vol. 51(1) Department of Game Management and Forest Protection, August Cieszkowski Agricultural University, Poznań 85.o.
- Małgorzata Krokowska-Paluszak, Adrian Łukowski, Anna Wierzbicka, Arkadiusz Gruchała, Jacek Sagan, Maciej Skorupski: Attitudes towards hunting in Polish society and the related impacts of hunting experience, socialisation and social networks European Journal of Wildlife Research (2020) 66:73 DOI: 10.1007/s10344-020-01410-0 2020 Springer Nature Switzerland 2020, 73.o.
- Ministry of Finance of the Slovak Republic and the Ministry of Agriculture and Rural Development of the Slovak Republic Agriculture and Rural Development: Spending Review Final Report 2019 <https://www.mpsr.sk/en/index.php?navID=7&id=74>.
-
- Slovenská Poľovnícka Komora in <https://polovnickakomora.sk/sk/> leöltés ideje: 2020.11.07.
- A Szlovák Köztársaság Mezőgazdasági-és Vidékfejlesztési Minisztérium hivatalos oldalán található közzétett adatok in. <https://www.mpsr.sk/en/index.php?navID=30>
- A Szlovák Vadászkamara által létrehozott Vadászati és Vadfejlesztési Alap Fond rozvoja a zveladovania poľovníctva in <https://polovnickakomora.sk/sk/clenstvo-v-spk/fond-rozvoja-a-zveladovania-polovnictva/1913-fond-rozvoja-a-zveladovania-polovnictva.html> letöltés ideje: 2020.11.07.
-

- Českomoravská myslivecká jednota <https://www.cmmj.cz/> letöltés ideje: 2020.11.07.
- Polski Związek Łowiecki in <https://www.pzlow.pl/> letöltés ideje:2020.11.06.

Felhasznált jogszabályok:

- A lengyel vadászati törvény: Dz. U. 1995 Nr 147 poz. 713 U S T AWA z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie in. <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19951470713&type=3>
- A cseh vadászati törvény Zákon č. 449/2001 Sb. Zákon o myslivosti in <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-449>
- A szlovák vadászati törvény 274/2009 Z.z. Zákon a poľovníctve in <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-274>
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról és a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény

Jelen tanulmány dr. Makay-Beró Henrietta: A vadászati hatóság múltja, jelene, jövője Magyarországon Pécs, 2020 P.hD. értekezés disszertációs kutatómunkáján alapul.